

Η «ΑΛΛΗ» ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ

Μια πολιτική γιορτή στο Μπουένος Άιρες

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΔΑΜΗΛΑΚΟΥ

Μια πραγματική «πολιτική γιορτή» πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στο Μπουένος Άιρες: το «Διεθνές φόρουμ για τη χειραφέτηση και την ισότητα» (12-14.3.2015) το οποίο διακήρυξε απερίφραστα την ανάγκη επιστροφής, στα δημόσια πράγματα, της αληθινής πολιτικής — αυτής που μπορεί πραγματικά να εκφράζει και να κινητοποιεί τους λαούς — έναντι της κυριαρχίας των αγορών και των διαχειριστών τους. Ένας από τους κεντρικούς άξονες του φόρουμ ήταν η αναζήτηση κοινών σημείων ανάμεσα στις νέες Αριστερές της Λατινικής Αμερικής — όπου η εδραιωμένη πλέον «αριστερή στροφή» κατάφερε, μέσω της εξουσίας, να αλλάξει σε πολλές χώρες τον πολιτικό χάρτη και να επιφέρει σημαντικές κοινωνικές ανακατατάξεις — και στην «άλλη Ευρώπη» που αυτή τη στιγμή εκφράζεται κυρίως από την Ελλάδα και τη νέα κυβέρνηση της. Οι αναφορές στη χώρα μας ήταν δεκάδες και κάθε φορά που ακούγονταν οι λέξεις «Ελλάδα» ή «ΣΥΡΙΖΑ» ξυπνούσαν τον ενθουσιασμό του πολυπληθούς ακροατηρίου που είχε κατακλύσει το θέατρο Θερβάντες του Μπουένος Άιρες ή σχημάτιζε υπομονετικά ουρές στα γύρω τετράγωνα, παρόλο που οι ομιλίες μεταδίδονταν και από τη δημόσια τηλεόραση.

Εκτός από τον κεντρικό ομιλητή Νόαμ Τσόμσκι, στο φόρουμ συμμετείχαν πολύ σημαντικές μορφές από τη Λατινική Αμερική και την Ευρώπη: ο αντιπρόεδρος της Βολιβίας Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα, ο βραζιλιάνος κοινωνιολόγος Εμίρ Σάντερ, ο πρώην υποψήφιος για την προεδρία του Μεξικού Κουαουτέμοκ Κάρδενας, η πρόεδρος της βουλής του Εκουαδόρ Γκαμπριέλα Ριβαντενέιρα, η χιλιανή ακτιβίστρια από τον χώρο του φοιτητικού κινήματος και τώρα βουλευτής Καμίλα Βαγιέχο αλλά και ο γνωστός μεξικανός συγγραφέας Πάκο Τάμπο, εκπροσώπησαν, μεταξύ πολλών άλλων, τις νέες Αριστερές της Λατινικής Αμερικής. Από την «άλλη Ευρώπη» συμμετείχαν ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς από τη χώρα μας, οι Ινίγγο Ερρεχόν και Χερμάν Κάρο από το Ροδεμόν, η ιρλανδή ευρωβουλευτής και ιστορικό στέλεχος του Sinn Féin Μαρτίνα Άντερσον και η πορτογαλίδα ευρωβουλευτής της Αριστεράς Μαρίσα Ματίας. Ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, αφού ανέλυσε το «δραματικά νέο» τοπίο που δημιουργήσε το σύμφωνο της Ουάσιγκτον με τη φθορά της δημοκρατίας, την αποπολιτικοποίηση, την αυτονομία της οικονομίας από την κοινωνία και την κατασκευή μιας νέας «καταστροφολογίας», στάθηκε στην αλλαγή ιστορικού παραδείγματος που ζούμε σήμερα, με την πολιτική να ανακάττει τον συγκρουσιακό

Η Μαρία Δαμηλάκου διδάσκει στο τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, με αντικείμενο την ιστορία της αμερικανικής ηπείρου. Πρόσφατα, κυκλοφόρησε, από τις εκδόσεις Αιώρα, το βιβλίο της «Ιστορία της Λατινικής Αμερικής από το τέλος της αποικιοκρατίας μέχρι σήμερα».

Έργο του Αργεντινού ζωγράφου Xuli Solar

χαρακτήρα της. Τόνισε τις ομοιότητες μεταξύ της μεσογειακής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής καθώς και τον κοινό προσανατολισμό των αριστερών δυνάμεών τους προς την οικοδόμηση της αληθινής δημοκρατίας, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη λαϊκή διακυβέρνηση ενώ έδωσε έμφαση στην ανάγκη μιας νέας μορφής κυριαρχίας που να ξεπερνά τα εδαφικά εθνικά σύνορα. «Ας απολαύσουμε τη φαντασίωσή μας που τόσο καιρό καταπνίγαμε», είπε στο τέλος, μαζί με τους στίχους του Ουγκώ «Ω, παγκόσμια Δημοκρατία, που ακόμα δεν είσαι παρά μια σπίθα, αύριο θα γίνεις ήλιος!», και καταχειροκροτήθηκε. Οι δυναμικοί εκπρόσωποι του Ροδεμόν στάθηκαν ιδιαίτερα στο νέο κοινωνικό συμβόλαιο που χρειάζονται οι κοινωνίες μας και μίλησαν για τις βασικές αρχές της νέας «πολιτικής γραμματικής». Η Μαρτίνα Άντερσον έδωσε έμφαση στους αγώνες του ιρλανδικού λαού κατά της ιδιωτικοποίησης βασικών αγαθών όπως το νερό ενώ η πορτογαλίδα ευρωβουλευτής Μαρίσα Ματίας μίλησε για τις ελπίδες που έχουν εναποτεθεί στον Σύριζα για την επίτευξη μιας ουσιαστικής πολιτικής στροφής στην Ευρώπη.

Οι Λατινοαμερικανοί προσκεκλημένοι, πολλοί από τους οποίους ενσαρκώνουν τη σύμπλευση της αριστερής διανόησης και της πολιτικής δράσης που τόσο βλέπουμε σήμερα στην περιοχή, αντιμετώπισαν ως déjà vu τις σκληρές δοκιμασίες που υπομένουν τα τελευταία χρόνια οι λαοί της Ευρώπης: ας μην ξεχνάμε ότι οι σκληρές νεοφιλελεύθερες πολιτικές που εφαρμόστηκαν στη Λατινική Αμερική τη δεκαετία του 1990 υπό τις επιταγές του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου προκάλεσαν πραγματική εκατόμηνι στις κοινωνίες της περιοχής. Πολλοί ομιλητές, με πραγματικά ενδοσκοπικά διαθέσιμα, εξέφρασαν γόνιμους προβληματισμούς, προχώρησαν σε ειλικρινείς αποτιμήσεις της πολιτικής διαδρομής που έχουν διανύσει τελευταίως οι χώρες τους και πε-

ριέγραψαν τα σύγχρονα πρακτικά διλήμματα που αντιμετωπίζει η αριστερή διακυβέρνηση. Χαρακτηριστικά, ο χαρισματικός αντιπρόεδρος της Βολιβίας Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα, χρησιμοποιώντας μια πραγματικά νέα πολιτική σημειολογία, ανέλυσε με έμπνευση και πραγματισμό τον ρόλο του νέου Κράτους στην υπηρεσία του λαού, τη νέα γεωμετρία της εξουσίας, τα χαρακτηριστικά της καλής διακυβέρνησης αλλά και το βάρος που έχει η οικονομία για την επίτευξη της αληθινής δημοκρατίας. Περιέγραψε όλα τα διλήμματα και τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τη γραφειοκρατικοποίηση της διακυβέρνησης και την αποκινητοποίηση του λαού. Ο Ρενέ Ραμίρες από τον Ισημερινό μίλησε για τα νέα προκλητικά αιτήματα των νέων γενιών που μεγάλωσαν με τις αριστερές κυβερνήσεις της περιοχής και θεωρούν δεδομένο το κοινωνικό Κράτος και την δωρεάν παιδεία. Οι αποτιμήσεις και οι προβληματισμοί άφησαν, ωστόσο, και μεγάλο χώρο στην ελπίδα: «Σε ένα από τα ταξίδια μου στη χώρα μου ρώτησα ένα παιδάκι από φτωχή οικογένεια ιθαγενών τι θέλει να γίνει όταν μεγαλώσει. Πρόεδρος της χώρας, μου είπε χωρίς να διστάσει. Και μόνο αυτό μας πείθει για τη μεγάλη στροφή που έχουμε πετύχει τα τελευταία χρόνια», είπε χαρακτηριστικά ο Γκαρσία Λινέρα.

Το αίτημα της ουσιαστικής ενσωμάτωσης και της ενότητας της Λατινικής Αμερικής, το οποίο κυριάρχησε σε όλες τις εργασίες του φόρουμ, εκφράστηκε στην εντυπωσιακή αλληλεγγύη που εκφράστηκε απερίφραστα και ανεξάρτητα από όλους τους Λατινοαμερικανούς για την κυβέρνηση της Βενεζουέλας: η ατυχή πρόσφατη δήλωση του Μπάρακ Ομπάμα ότι «η Βενεζουέλα αποτελεί απειλή για την εσωτερική ασφάλεια των ΗΠΑ» ξύπνησε μνήμες από την εποχή της «πίσω αυλής» και προκάλεσε τεράστια συσπείρωση όλων των λαών και των αριστερών κυβερνήσεων της Λατινικής Αμερικής. Συνθήματα όπως «Βενεζουέλα είμαστε όλοι»

και «Κάτω τα χέρια από τη Βενεζουέλα» έκαναν το θέατρο να δονείται ενώ όλοι οι ομιλητές αποτίμησαν φόρο τιμής στον Τσόβες και αντιμετώπισαν τη Βενεζουέλα σαν άξια «κόρη» της Κούβας και αφετηρία της σύγχρονης αριστερής στροφής της περιοχής. Μεγάλη συμπάρασταση εκφράστηκε και στην πρόσφατα επανεκλεγμένη πρόεδρο της Βραζιλίας Ντίλμα Ρουσέφ, την καθαίρεση της οποίας ζητά πραξικοπηματικά η αντιπολίτευση λόγω σκανδάλων που έχουν ξεσπάσει στην κρατική πετρελαιοβιομηχανία Πετρομπράς, αλλά και στην αργεντινή πρόεδρο Κριστίνα Φερνάντες που κατηγορήθηκε για συγκάλυψη ιρανών τρομοκρατών προκειμένου να προωθήσει τη σύμφιση των σχέσεων μεταξύ της Αργεντινής και του Ιράν.

Ποιο μπορεί να είναι το μήνυμα μιας τέτοιας μεγάλης συνάντησης που έφερε κοντά τόσες Αριστερές της Λατινικής Αμερικής και της Ευρώπης, οι οποίες ξεκινούν από διαφορετικές αφετηρίες και πηγάζουν από τόσο ανόμοιες παραδόσεις όπως ο μαρξισμός, ο λαϊκισμός ή ο ιθαγενισμός; Ποιο άλλο; Η ανάγκη να οικοδομηθούν γέφυρες ουσιαστικής επικοινωνίας, χάραξης στρατηγικών και ανταλλαγής εμπειρίας αριστερής διακυβέρνησης. Γιατί όλες αυτές οι Αριστερές εκφράζουν μια κοινή πολιτική βούληση για τη νίκη επί του νεοφιλελευθρισμού και τον εξανθρωπισμό του καπιταλισμού και είναι πεπεισμένες ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της εξουσίας και της άσκησης της καλής διακυβέρνησης. Οι νέες ευρωπαϊκές Αριστερές έχουν πολλά να διδαχθούν από τις επιτυχίες, τους περιορισμούς και τα λάθη των αριστερών κυβερνήσεων που ασκούν την εξουσία στη Λατινική Αμερική για πάνω από μια δεκαετία. Δεν θα πρέπει να αφήσουμε τον ευρωκεντρισμό να υψώνει τείχη πάνω στις δίδες ιδιαιτερότητες και τις διαφορές. Όταν ο Ρενέ Ραμίρες από τον Ισημερινό μιλά για τους νέους μηχανισμούς παραγωγής πλούτου επειδή εξαντλούνται τα περιθώρια αναδιανομής του υπάρχοντος, είναι κάτι που μας αφορά άμεσα τους Ευρωπαίους. Όταν ο ίδιος εξηγεί τις συντονισμένες αντιδράσεις των μεγάλων συμφερόντων και τα πρακτικά εμπόδια που συναντά κάθε προσπάθεια προστασίας της εθνικής βιομηχανίας, επίσης μας αφορά. Κι όταν η Γκαμπριέλα Μοντάνιο από τη Βολιβία ή η Γκαμπριέλα Ριβαντενέιρα από τον Ισημερινό μιλούν για την ανάγκη μιας νέας παιδαγωγίας για τις κοινωνίες μας και μιας πολιτικής ατζέντας που να μπορεί συνεχώς να ανανεώνεται και να γεννά νέα οράματα επίσης μας αφορά όλους. Ο Χερμάν Κάρο από το Ροδεμόν παραδέχτηκε με ταπεινότητα ότι του προκάλεσε ζήλεια η πολιτική κινητοποίηση και η συμμετοχή του λαού της Αργεντινής καθώς και η εξοκείωση των πολιτικών εκπροσώπων του με τα νέα αιτήματα της εποχής και τους νέους πολιτικούς κώδικες. «Μακάρι και στην Ισπανία να το δούμε αυτό», είπε. Κι εμείς λέμε, μακάρι να το δούμε αυτό και σε όλη την Ευρώπη!